

BILTEN

DVE NEDELJE U SVETU ENERGETIKE

Dug, maglovit put do kompromisa

Upozorenje pred pregovore o redizajnu tržišta energije: „Tržišta kapaciteta“ moraju ostati tehnološki neutralna

EU energetska tranzicija prespora – lokalni projekti rešenje

Entso-e i entsog vide dug životni vek gasa u proizvodnji električne energije

Makedonija i Bugarska povezuju dan-unapred tržišta električne energije

EU investitori zatečeni odlukom suda:

Arbitraža nema nadležnost nad unutar-EU investicionim sporovima?

Predlog EU RED II nespojiv sa EU zakonodavstvom o Cirkularnoj ekonomiji

Analiza CAN Europe:

EU energetska intenzivna industrija zarađuje na zagađivanju

SADRŽAJ

„Tržišta kapaciteta“ moraju ostati tehnološki neutralna?	OVDE
Pregovori sa Savetom Evrope verovatno do iza jeseni.....	OVDE
Najveća evropska TE na uglj napušta uglj	OVDE
Sastanak ministara energije EU u Sofiji	OVDE
Arbitraža nema nadležnost nad unutar-EU investicionim sporovima?.....	OVDE
Predlog EU RED II nespojiv sa EU zakonodavstvom o Cirkularnoj ekonomiji.....	OVDE
CAN: EU energetska intenzivna industrija zarađuje na zagađivanju	OVDE
Arijas Kanjete: EU će smanjiti potrošnju, ali ne i uvoz fosilnih goriva	OVDE
Pritisci na Island da prihvati 3. EU energetska paket.....	OVDE
Proizvodnja vodonične energije bez pomoći fosilnih goriva	OVDE
EU energetska tranzicija prespora – lokalni projekti rešenje	OVDE
Liberalizacija tržišta električne energije i gasa u Makedoniji	OVDE
Makedonija i Bugarska povezuju dan-unapred tržišta električne energije.....	OVDE
Entso-e i entsog vide dug životni vek gasa u proizvodnji električne energije	OVDE
Gasprom će nastaviti ograničeni tranzit preko Ukrajine	OVDE
I Finske vlasti odobrile Severni tok 2	OVDE
Hrvatska: Do mikrosolarla lakše, ali nejasno je hoće li biti isplativi	OVDE

„Tržišta kapaciteta“ moraju ostati tehnološki neutralna

BRISEL, VARŠAVA - Analitičari evropske energetske regulative sa pažnjom prate, čini se teško izmirljiv sukob na relaciji Brisela i Varšave, zbog novog pristupa Evropskog parlamenta u dizajnu tržišta električne energije (Izveštavali u poslednja tri broja BILTENA AERS), koji „ozbiljno pretil stabilnosti i sigurnosti snabdevanja Poljske, ali i niza drugih EU zemalja, snabdevanju električnom energijom.“ Ovo citirano upozorenje ne dolazi iz Varšave, već ga upućuje jedan od autoriteta u ovoj oblasti, dr Frank Umbach, direktor u Evropskom centru za energetiku i resurse i saradnik niza vodećih naučnih i univerzitetskih institucija u Evropi i svetu. Njegova teza je da „tržišta kapaciteta“ moraju ostati tehnološki neutralna.

Problem je stvoren činjenicom da novi evropski plan „dizajna tržišta energije“, koji je podržao i predložio Evropski plan, može ići na štetu Poljskog plana „tržišta kapaciteta“, koji je u februaru odobrila Evropska komisija. Suština spora je da taj plan Poljske - koji prati realizaciju evropskih ciljeva vezanih za bezbednost snabdevanja, troškovnu efektivnost, dodatnu dekarbonizaciju i čistiji energetski miks - sada ugrožava plan Evropskog parlamenta, uvodeći dvostruke standarde i upućujući nekoherentne signale investitorima.

Radi se o sučeljavanju dva tržišna koncepta - „energy-only (samo energija) model tržišta u kojima kupac plaća samo proizvedenu električnu energiju, a ne i održavanje punog obima proizvodnih kapaciteta i modela „tržišta kapaciteta“ kada kupac u ceni električne energije plaća i održavanje i onih kapaciteta koji nisu aktivni, već se uključuju onda kada se za to ukaže potreba.

Poljski model tržišta kapaciteta je oblikovan da bude glavna alatka za garantovanje stabilnih proizvodnih kapaciteta za naredne dekade i – u poređenju sa energy-only scenarijom - kao najbolje troškovno efektivno rešenje, koje bi moglo da smanji ukupne troškove poljskim potrošačima za sedam milijardi evra (studija francuske firme **Compass Lexecon**)

Tržište kapaciteta je zasnovano na redovnim i konkurentnim aukcijama, sa ciljem da obezbedi povećanu sigurnost snabdevanja, a istovremeno ostane tehnološki neutralan, na putu do čistijeg energetskog miksa. To će, kako konstatuje Umbach, dovesti do ekonomične dekarbonizacije.

Različita rešenja za različite oblike mehanizama kapaciteta

Samo dve nedelje pošto je Poljska dobila Komisijin OK, Evropski parlament je podržao novi dizajn tržišta energije u kome promoviše dalje uvećanje udela gasa u proizvodnom miksu i nameće dalje smanjenje potrošnje uglja postavljanjem novih još oštrijih granica emisija od komisijinog predloga (550gCO₂/kWh) za tržišta kapaciteta u zemljama članicama.

Osim toga, Parlament podriva investitorima predvidljivosti stanja i kretanja na tržištu na srednji i dugi rok, ograničavajući planove za „mehanizme kapaciteta“ na maksimalno pet godina, a trajanje ugovora o kapacitetima na samo godinu dana. (Trenutno Komisija odobrava ove šeme generalno na 10 godina).

Najveći problem za Poljsku i druge zemlje EU oslonjene ili sa velikim udelom TE na uglj u proizvodnji energije, predstavlja činjenica da pozicija Parlamenta vodi ka različitim rešenjima za različite oblike mehanizama kapaciteta.

Ponajviše pod pritiskom Nemačke, parlament je izuzeo „strateške rezerve“ iz standarda 550gCO₂/kWh, pripisujući nemačkim TE na lignit model „strateških rezervi“. Ukratko Parlament je podredio „tržište kapaciteta“ „strateškim rezervama“, uprkos tradicionalnoj naklonosti Komisije prvima, što je tehnološki neutralnije i više tržišno orijentisano, konstatuje Umbach.

Ako bude usvojen predlog Parlamenta, dovešće do toga da mnogi već poodmakli projekti gradnji poljskih TE, koji su dobili zeleno svetlo Komisije u okviru poljskog plana „tržišta kapaciteta“ ostanu bez bilo kakve podrške, zbog novih obaveza i standarda nametnutih od vrhovnog zakonodavnog tela EU. Lekcija koju će odatle izvući investitori glasi da se ne mogu osloniti na garancije Komisije.

Pregovori sa Savetom Evrope verovatno do iza jeseni

BRISEL – Poslanici Komiteta za energiju u Evropskom parlamentu dali su direktan mandat svom izveštaču Krišjanisu Karinšu da počne pregovore sa Savetom Evrope o revidiranom predlogu regulisanja tržišta električne energije. Pregovori bi mogli da potraju do jeseni, a verovatno i duže, prenosi *Euractiv*.

Efikasno EU tržište električne energije, sa nediskriminatornim pravilima i stabilnim regulatornim okvirima, uz konzistentne signale investitorima traži efikasna nacionalna tržišta, tako da se u trijalogu Parlamenta, Saveta Evrope i Komisije mora u potpunosti uvažiti raznolikost tržišta električne energije u zemljama članicama, zaključuje Umbach. *Euractiv*

Najveća evropska TE na ugalj napušta ugalj

LONDON - Termoelektrana Draks (na slici dole), nekada najveća britanska i ujedno najveća evropska TE na ugalj, kapaciteta 3.960 MW, mogla bi napustiti ugalj kao energent i pre zacrtanog roka, odnosno 2025. godine. Naime, uprava elektrane smatra da će jedinice na prirodni gas i na biomasu, u kombinaciji s baterijskim skladištenjem energije, moći u celini da zamene proizvodne jedinice na ugalj.

Inače, u Velikoj Britaniji je još 2015. najavljeno postupno napuštanje proizvodnje električne energije u termoelektranama na ugalj u narednih 10 godina kako bi se ispunili ciljevi zaštite klime.

Od ukupno šest proizvodnih jedinica TE Draks, do sada ih je tri prekomponovano za korišćenje drvnih peleta, a još bi jedna bi trebalo do kraja ove godine, a preostale dve će se zameniti jedinicama na prirodni gas, a dodao bi se baterijski sistem za skladištenje energije snage 200 MW, objavio je portal **Power Engineering International**.

Sastanak ministara energije EU u Sofiji

BRISEL – „Održiva energija sa dalekovidom politikom klimatskih promena“ je moto neformalnog sastanka ministara energije zemalja Evropske unije, koji će se održati 19. aprila u glavnom gradu Bugarske, aktuelnog predsedavajućeg EU. Učesnici će razmotriti napredak ostvaren vezano za Paket o čistoj energiji u oblastima energetske efikasnosti, obnovljivih izvora energije, rukovođenja energetskom unijom i regulative o Agenciji za saradnju evropskih energetske regulatora (ACER) i dati smernice za nastavak pregovora o ovim pitanjima, saopšteno je iz Evropske komisije. europa.eu

Arijas: EU će smanjiti potrošnju, ali ne i uvoz fosilnih goriva

BRISEL – “Iako će ukupna potrošnja fosilnih goriva u Evropskoj uniji vremenom biti smanjena, nivo njihovog uvoza radi zadovoljenja naših potreba neće pratiti taj trend,” rekao je evropski komesar za klimatsku politiku i energiju Miguel Arijas Kenjete.

On je u govoru na 4. EU Energetskom samitu u Briselu, 1. aprila, pojasnio da je u 2016. godini Evropska unija nekih 88% potrošene sirove nafte, 70 odsto prirodnog gasa i 40 odsto čvrstih goriva pokrivala iz uvoza. “Naši budući scenariji pokazuju da će Evropska unija proizvoditi sve manje fosilnih goriva što znači da će uvoz da raste,” konstatovao je Arijas.

europa.eu

Arbitraža nema nadležnost nad unutar-EU investicionim sporovima?

BRISSEL - Tužbe koje protiv država članica Evropske unije pokreću „iznevereni investitori“ u energetske sektoru beležile su impresivan rast poslednjih godina i kao epilog proizvele situaciju da Evropska komisija sve više osporava nadležnost arbitražnih sudova za unutar-EU investicione sporove, navodeći da su te tužbe nekompatibilne sa energetske zakonodavstvom EU, piše portal **Energy Voice**.

Najbolji primer je Španija, protiv koje se zbog naknadnih promena ugovorenih pravila o subvencijama za ulaganja u obnovljive izvore energije, na štetu investitora, trenutno vodi preko 30 sporova sa tužbama oslonjenim na pravila Ugovora o energetske povelji (ECT), preciznije član 26 ECT. U njemu se, pred ostalog, ističe da su „arbitražne odluke ... konačne i obavezujuće za stranke u sporu“.

Početkom marta ove godine, Sud pravde Evropske unije (CJEU) je šokirao analitičare tema investicionih arbitraža, presudom u procesu koji protiv Slovačke vodi kompanija Achmea, kojom daje za pravo tezi Evropske komisije da je ta tužba (u konkretnom slučaju vezana za osporavanje kompaniji prava raspodele profita svojim akcionarima) nekompatibilna sa EU zakonodavstvom.

Energy Voice iz ovog slučaja pokreće debatu sa pitanjem: Da li stav CJEU oduzima investitorima u energetske projekte mogućnost zahtevanja arbitraže na osnovu Ugovora o energetske povelji, uprkos činjenici da je sama Evropska unija deo tog Ugovora? Ako je tako, odnosno ukoliko EU zakoni zabranjuju bilo kakvom unutar-EU investicionom sporu, uključujući i na zahtev ECT-a, da se pozovu na bilo kakvu arbitražu, kome se onda investitor može obratiti?

S druge strane, EU zakoni imaju bogatu tradiciju pronalaženja efikasnih pravnih lekova za nadvladavanje u nacionalnim zakonodavstvom. Ukoliko postojeća pravila ne pružaju očigledan put za sprovođenje prava EU protiv države članice, uobičajeni pristup Suda je da prizna ili čak stvori neophodnu nadležnost u nacionalnim sudovima, piše portal.

Presuda protiv osporenih prava firme Achmea daje podstrek inicijativi za uspostavljanje stalnog multilateralnog investicionog suda, koji je prvi predložila EU kao odgovor na političke kontroverze oko pregovora o trgovinskom sporazumu TTIP sa SAD.

Predlog EU RED II nespojiv sa EU zakonodavstvom o Cirkularnoj ekonomiji

BRISEL - Ako bude usvojena pozicija Saveta EU vezana za izmene u Direktivi o obnovljivoj energiji (RED II), EU države članice mogle bi se naći zarobljene u skupim i zagađujućim tehnologijama pretvaranja otpada u energiju, koje su u suprotnosti sa klimatskim i ciljevima cirkularne ekonomije, upozoravaju iz organizacije Zero Waste Europe (Evropa bez otpada). RED je do sada ohrabrivao praksu spaljivanja čvrstog komunalnog otpada u proizvodnju „obnovljive“ energije.

Kao

rezultat,

mnoge evropske države su znatno uvećale investicije u te projekte, na račun investiranja u reciklažu otpada. A kao posledica, došlo je do rasta zagađenja atmosfere usled spaljivanja otpada.

Sada novo EU zakonodavstvo o Cirkularnoj ekonomiji, insistira na povećavanju reciklaže otpada, čime investitori u pretvaranje otpada u energiju ostaju zatečeni, a mnoge zemlje srednje i istočne Evrope, koje još traže rešenja u ovom segmentu zbunjeni – šta da odluče.

Energy Voice

CAN: EU energetska intenzivna industrija zarađuje na zagađivanju

BRISEL – Umesto da budu primorani na dekarbonizaciju, evropski energetska intenzivni sektori industrije su uspeli da ostvare zaradu i na zagađivanju, konstatuje i ilustruje u ovih dana objavljenoj studiji evropska ekološka grupacija Mreža klimatske akcije (CAN).

Prema toj nevladinoj organizaciji, najveći potrošači energije u evropskoj privredi izvlače koristi na tri različita nivoa: iz prekomernog broja besplatnih dozvola za emisije CO₂ u okviru EU Sistema trgovanja emisijama (ETS), iz "izuzetno velikodušnih" poreskih olakšica i fiskalne podrške od strane evropskih vlada.

„Očigledan primer su nepredviđeni profiti od viška dozvola za emisije koje su akteri u industriji dobili besplatno, u vrednosti od preko 25 milijardi evra tokom 2008-2015, dok su vlade EU istovremeno ostale bez prihoda od 143 milijarde evra zbog besplatne dodele dozvola za emisije,“ piše CAN.

Prema istoj studiji, energetska intenzivna industrija dobijaju obilne poreske olakšice i blizu 15 milijardi evra vrednu fiskalnu podršku. U dokumentu se navodi kao najeklatantniji primer Nemačke: „Domaćinstva u Nemačkoj plaćaju dva puta skuplje električnu energiju od energetska intenzivnih sektora industrije sa ukupnim finansijskim dobitkom od poreskih šema od preko 17 milijardi evra u 2016. godini, koliko iznosi stavka u nemačkom budžetu namenjena za istraživanje i obrazovanje“.

EU energetska tranzicija prespora – lokalni projekti rešenje

BERLIN - Evropske elektroenergetske mreže bi morale biti decentralizovane, a energetska tržišta bi moralo dodatno otvoriti domaćinstvima, konstatuje u upravo objavljenom „Energetskom atlasu“ nemačka fondacija **Heinrich-Böll**. Zaključak studije je da je energetska tranzicija u Evropi prespora i da u Briselu nema dovoljno ambicija za ispunjenje obećanja iz Pariskog sporazuma.

Nemačka je dobro pozicionirana u ovoj oblasti: sve više opština ulaže u lokalne energetske zadruge. Pored toga, uvođenje fiksnih tarifa za samo-proizvedenu "građansku energiju" donelo je zarade od 5% do 7%, što predstavlja veliki doprinos podsticanju širenja obnovljivih izvora energije u Nemačkoj.

Prema studiji iz 2016. godine, koju je objavila konsultantska firma **CE Delft**, oko 264 miliona "energetskih građana" moglo bi do sredine ovog veka, proizvodnjom energije u sopstvenim domaćinstvima, pokriti 45% potreba Evropske unije za električnom energijom.

Ako zemlje ne ispunjavaju obavezne doprinose Paketu za čistu energiju, EU bi trebalo to da kompenzuje iz svojih strukturnih fondova kao što je Evropski fond za regionalni razvoj, prenosi **Euractiv** ocene eksperata. Na primer, u narednom programskom okviru 2021-2027, sredstva bi mogla biti povezana sa povećanom podrškom za lokalne energetske projekte, zaključuje se u "Energetskom atlasu".

Proizvodnja vodonične energije bez pomoći fosilnih goriva

LONDON – Irski univerzitet NUI Galway i još 10 evropskih partnera objavili su beli papir o pronalasku načina za proizvodnju vodonične energije bez pomoći fosilnih goriva.

Hidrogensko gorivo je jedna od najčešće razmatranih opcija poslednjih godina, kada je u pitanju razvoj nove obnovljive energije. Jednom kada ga bude moguće proizvoditi u velikim količinama po pristupačnoj ceni, vodonično gorivo bi omogućilo automobilima „čistu vožnju“ uz emitovanje isključivo vodene pare.

Glavna ironija s trenutnom proizvodnjom hidrogenskog goriva je da se 95% hidrogena proizvodi iz fosilnih resursa, čineći to samo delimično čistom tehnologijom.

Međutim, tim od 11 evropskih istraživača objavio je koncept „pametnog vodonika“ u prvom od svojih projekata, kao obnovljivu i nisko-emisionu alternativu fosilnim gorivima, sa malim efektima po prirodne resurse tokom čitavog svog životnog ciklusa.

Projekat GenComm će preko tri pilot postrojenja povezati glavne obnovljive izvore severozapadne Evrope - solarnu energiju, vetar i bioenergiju - sa skladištenjem energije i glavnim oblicima potražnje za energijom. "Vodonik se sve više posmatra kao praktičan način za skladištenje električne energije i omogućavanje novih primena, kao u transportu," kaže dr Rory Monaghan iz NUI Galway-a. www.nuigalway.ie

Entso-e i entsog vide dug životni vek gasa u proizvodnji električne energije

BRISSEL - Potražnja prirodnog gasa za proizvodnju električne energije u zemljama Evropske unije ostaće i dalje značajna 2040. godine, potencijalno u rasponu od 990 teravat-časnova (TWh) (90 milijardi kubnih metara), do preko 1.400 TWh (127 mlrd m³), ocenjuju udruženja operatora evropskog prenosnog elektroenergetskog (Entso-e), odnosno transportnog gasnog sistema (Entsog) u njihovom prvom nedavno objavljenom izdanju zajedničkog scenarija razvoja, prenosi agencija **Platts**.

Entsog i Entso-e vide - u sva tri dugoročna scenarija za dekarbonizovanu budućnost - **da gas preuzima primat uglju** kao pogonu za proizvodnju električne energije. Rezultati i dalje pokazuju velike varijacije, sa potencijalnim vrhom od 1.477 TWh proizvedenih iz elektrana na gas u 2030. godini, računajući pri tom cilj EU smanjenja potrošnje energije, odnosno povećanja energetske efikasnosti od 30% do 2030.

Rast proizvodnje električne energije iz gasa biće usporen i ograničen u varijanti distribuirane proizvodnje, u kome „prosjumersi“ (rezidencijalni proizvođači i potrošači energije) upravljaju potrošnjom decentralizovane energije. U toj varijanti gas bi u 2040. davao oko 1.112 TWh.

Dva udruženja su zasnovala ove procene na inputima samih operatora i uzimajući u obzir sve nacionalne i evropske regulative u ovoj oblasti. Inputi su, pored ostalog, uključivali analizu porudžbina uglja u poređenju sa ugovorenim prirodnim gasom. Pri tom se pokazalo da su cene gasa i uglja ključne nepoznanice u analizi buduće proizvodnje električne energije, čak i u relativno kratkom roku.

Italija i Nemačka imaju najveći potencijal za povećanje udela gasa u proizvodnji električne energije. Druge zemlje sa relativno velikim porastom udela gasa u odnosu na ugalj uključuju Grčku, Austriju, Hrvatsku (više od osam puta povećanje na 11 TWh) i Mađarsku (skoro četiri puta više od postojeće na 10 TWh).

Pritisci na Island da prihvati 3. EU energetska paket

REJKJAVIK – Vlada Islanda upozorila je na pretenzije Evropske unije da nametnu zemljama Evropskog udruženja slobodne trgovine (EFTA) direktno potčinjavanje EU institucijama, ignorišući svojevrmeno sklopljen Sporazum o Evropskom ekonomskom prostoru (EEA) omogućeno je zemljama EFTA (Island, Norveška, Lihtenštajn) da se uključe u unutrašnje tržište EU na osnovu primene oba temeljna sistema.

Ministar spoljnih poslova Islanda, Por Pordarson je ukazao da se ovo posebno odnosi na pokušaje nametanja pravila tzv. Trećeg EU energetska paketa njegovoj zemlji, pošto ih je nedavno prihvatila Norveška (Vidi BILTEN br. 467). **Business Insider**

I Finske vlasti odobrile Severni tok 2

HELSINKI – Finska je u četvrtak odobrila gradnju gasovoda Severni tok 2 kroz njenu ekskluzivnu ekonomsku zonu, pošto su otklonjene sve sumnje oko mogućih posledica tog projekta po čovekovu okolinu. Pošto je prethodno i Nemačka dala projektu zeleno svetlo, ostaje da to još učine vlasti Rusije, Danske i Švedske, prenosi **AFP**.

Gasprom će nastaviti ograničeni tranzit preko Ukrajine

MOSKVA - Čelnik Gasproma Aleksej Miler najavio je da Rusija razmatra osetno smanjenje, ali ne i obustavljanje, isporuke prirodnog gasa evropskim kupcima preko Ukrajine na račun gasovoda čija je izgradnja u toku. "Isporuka preko Ukrajine mogla bi pasti na deset do petnaest milijardi kubnih metara godišnje kada prorade gasovodi Turski tok i Severni tok 2", rekao je Miler, odbacivši spekulacije o potpunom obustavljanju izvoza ruskog gasa preko Ukrajine.

Miler je rekao da su razlog za nastavak delimičnog tranzita preko Ukrajine obaveze Rusije prema ukrajinskim susedima koje će se poštovati.

Zemlje na trasi ukrajinskog gasovoda dobijaće taj energent preko cevovoda EUGAL koji bi 2020.-2021. mogao spojiti Nemačku, koja postaje centralni gasni hab, s Češkom i Poljskom. Jedan krak gasovoda Turski tok trebalo bi da se nastavi preko južne i jugoistočne Evrope. Izgradnju te cevi Turskog toka Gasprom je počeo u maju prošle godine, a mogao bi proraditi krajem 2019. s tim da je u toku definisanje trase kroz Balkan.

Međutim, ukrajinski ministar energije Igor Nasalik je rekao u sredu da su te količine premale da bi posao tranzita ruskog gasa preko njegove zemlje bio ekonomski isplativ. Prema njegovim rečima, sve ispod tranzita 40 milijardi kubika ruskog gasa godišnje nije ekonomski profitabilno za Kijev.

Liberalizacija tržišta električne energije i gasa u Makedoniji

SKOPLJE - Predlog Zakona o energetici, kojim je predviđena potpuna liberalizacija energetskeg sektora, uskoro će biti u parlamentarnoj proceduri, najavila je Vlada Makedonije. Zamenik premijera makedonske vlade zadužen za ekonomska pitanja Kočo Agnušev istakao je da donošenje ovog zakona znači primenu pet evropskih direktiva i tri evropska propisa. "Zakon će omogućiti potpunu liberalizaciju energetskeg sektora, pa će svaki potrošač moći izabrati snabdevača električnom energijom i prirodnim gasom", istakao je Agnušev. On kaže da novi zakon obezbeđuje i povećan udeo obnovljivih izvora energije (OIE) u ukupnoj proizvodnji električne energije.

Ministar privrede Krešnik Bekteši naveo je da "zakon predviđa i mogućnost proizvodnje električne energije iz OIE za svoje potrebe, kao i da se višak električne energije, uz određenu naknadu, isporučuje u distributivnu mrežu".

Putem tendera biće izabran univerzalni snabdevač električnom energijom po garantovanoj ceni za kategoriju domaćinstvima. Univerzalnom snabdevaču će državna firma Elektrane Makedonije (ELEM) 2019. biti obavezna da isporuči 80% proizvodnje, a do 2025. taj postotak će se smanjiti na 30%.

Predlogom je predviđeno da Vlada Makedonije i dalje bude odgovorna za ELEM, da Makedonski operator prenosnog sistema za električnu energiju (MEPSO) bude u nadležnosti Ministarstva za transport i veze, a Makedonski energetske resursi (MER) pod kontrolom Ministarstva ekonomije. U roku od 90 dana od usvajanja novog zakona biće izabran novi predsednik i dva člana saveta Regulatorne komisije za energetiku, javljaju **tamošnji mediji**.

Makedonija i Bugarska povezuju dan-unapred tržišta električne energije

SKOPLJE - Makedonska vlada prihvatila je prošle nedelje tekst Memoranduma o razumevanju sa Bugarskom u oblasti energetike kojim dve države nameravaju da povežu dan-unapred tržišta električne energije. Ova inicijativa pružiće Makedoniji priliku da se pridruži internom tržištu električne energije Jugoistočne Evrope, kao i konkurentnost cena, saopšteno je iz vlade u Skoplju.

U najnovijem izveštaju o električnoj energiji za šest zemalja Zapadnog Balkana (WB6) ([Vidi BILTEN br.467](#)), Sekretarijat Energetske zajednice navodi da su one preusmerile svoje aktivnosti sa razvoja nacionalnih dan-unapred tržišta električne energije odnosno berzi, na pronalaženje efikasnog rešenja koje će osigurati brzo uvođenje ovog tržišta i povezivanje sa susednim tržištima.

U izveštaju se navodi da se većina država prvobitno odlučila za uspostavljanje sopstvenog nacionalnog dan-unapred tržišta odnosno berzi električne energije, ali da se sada fokus prebacio na pronalaženje efikasnog rešenja kroz partnerstva, koja će osigurati brže uvođenje tržišta i povezivanje sa susednim tržištima.

Uvođenjem dan-unapred tržišta 11. aprila, Nezavisna bugarska berza električne energije (IBEX) kompletirala je svoju platformu za trgovinu. **Balkan Green Energy News**

Hrvatska: Do mikrosolara lakše, ali hoće li biti isplativi?

ZAGREB – Operator hrvatskog prenosnog sistema HEP ODS doneo je Pravila priključenja na distribucionu mrežu kojim se pojednostavljuje proces priključenja mikrosolara, ali ostaje nejasno da li će investicija ugradnje fotonapona građanima biti isplativa, piše **energetika-net**.

Domaćinstvo podnosi ODS-u zahtev za sklapanje ugovora o korišćenju mreže, a u slučaju pozitivnog odgovora i zahtev za promenu statusa na koje je operater u obavezi da odgovori u roku od 15 dana, a u drugom slučaju i davanjem potvrde o promeni statusa i potvrde za trajni pogon. Iz ovog propisa nije jasno kako se spaja takvo malo obračunsko merno mesto, odnosno hoće li HEP ODS umesto postojećeg ugrađivati dvosmerno brojilo ili su potrebna dva brojila, ili će se ići na neto merenje i pametna brojila.

U slučaju dvosmernog brojila mikrosolari će, poput fotonaponskih elektrana u sistemu podsticaja, svoj višak u

mrežu predavati po ceni od 27 do 29 lipa (4,31 - 4,63 dinara) po kWh, dok će iz mreže struju kupovati po višoj ceni, što je, kako primećuje energetika-net, nepravedno jer solari "hrane" mrežu svojim viškom u periodu kad je potrošnja najveća. Primernom neto merenja u kratkim intervalima je vidljivo kada se struja proizvodi, a kada se uzima iz mreže i obračun je lakši i pravedniji.

U slučaju da ne bude neto merenja pitanje je hoće li se građanima uopšte isplatiti investicija u mikrosolare za manje od 10 godina, što je proklamovani cilj Ministarstva energetike. Po nekim grubim proračunima, sa 60% sopstvene potrošnje i 40% električne energije predate u mrežu po aktuelnoj otkupnoj ceni i cenama električne energije, investicija u mikrosolare će se isplatiti za 20-ak godina u najvećem delu Hrvatske. HEP ODS je u obavezi da napredna brojila koja omogućavaju neto merenje ugradi svim domaćinstvima tek do 2030.

